

NATURAREN ZIENTZIAK

EBALUAZIO ADIERAZLEAK

- Problema ebazteko hipotesi egiaztagarriak egiten ditu.
- Eragindako egoera edo fenomeno aztertzen du.
- Lan zientifikoa ordenaz eta argi antolatzen du.
- Laborategiko oinarriko materiala ezagutzen ditu.
- Esperimentuetako datuak bildu, antolatu eta interpretatzen ditu, zenbait baliabide erabiliz: taulak, grafikoak, kontzeptuzko mapak ...
- Azalpen arrazoituak ematen ditu, hipotesia egiaztatzen dela edo ez dela egiaztatzen adierazteko.
- Ikerketaren emaitzak jakinarazten ditu eta txostenak egiten ditu, zenbait bitarteko eta euskarri analogiko eta/edo digital erabiliz.
- Izaki bizidunen (gizakia barne) funtzionamendua ahalbidetzen duten zelulen, ehunen, organoen, aparatuen eta sistemen forma, egitura eta funtzioak ezagutzen ditu.
- Higieneari, elikadura orekatuari, ariketa fisikoari eta atsedeneri lotutako adibideak jartzen ditu, gorputzaren osasuna, ongizatea eta funtzionamendua mantentzeko modu gisa.
- Ekosistema bateko izaki bizidunen artean sortzen diren harremanak balioesten ditu, eta espezie batzuen desagertzearen arrazoiak eta ekosistemen desoreka azaltzen ditu.
- Zenbait prozedura erabiltzen ditu gorputz baten masa eta bolumena neurtzeko.
- Arrunteko materialen propietateak eta portaera duten argiaren, elektrizitatearen, magnetismoaren, beroaren edo soinuaren aurrean deskribatzen ditu.
- Energiaren erabilera dakartzan onurak eta arriskuak azaltzen ditu.
- Zirkuitu elektriko soilak edo hezkuntza-helburuko robotikako elementuak dituzten egitura soilak diseinatu, planifikatu eta eraikitzen ditu.
- Prozesu teknologikoaren urratsak ematen ditu pieza modulatueta eta/edo eragile mekanikoetan (ardatza, gurpila, polea, plano inklinatua, engranajea eta balazta, esaterako) oinarrituta makina bat edo gailu bat eraikitzeko.

EDUKIAK

Naturaren-zientzien proiektua edo erronkak egitea, modu gidatuan, metodologia zientifikoa eta haren oinarriko ezaugarriak fenomeno naturalak eta benetako egoerak aztertzeko, identifikatzeko eta ebazteko aplikatzeko irizpideak eta jarraibideak erabiltzen hastean.

Proiektua edo erronkak gai horietako bati buruzkoa izango litzateke

GIZAKIA ETA OSASUNA

- Gizakiaren bizi-funtzioak. Aparatuak eta sistemak.
- Gizakiaren ongizaterako eta gaixotasunen prebentziorako ohitura osasungarriak.

IZAKI BIZIDUNAK

- Izaki bizidunen arteko erlazioa. Elikakateak.
- Biosfera. Izaki bizidunen habitatak.
- Izaki bizidunen egitura: zelulak, ehunak, organoak, aparatuen eta sistemak

MATERIA ETA ENERGIA

- Gorputz baten masa eta bolumena
- Energia-iturri berriztagarriak eta ezberriak.
- Erabilera arrunteko materialen propietateak eta argiaren, soinuaren, beroaren, hezetasunaren eta elektrizitatearen aurrean duten portaera.

TEKNOLOGIA, OBJETUAK ETA MAKINAK

- Zirkuitu elektriko soilak edo hezkuntza-helburuko robotikako elementuak dituzten egitura soilak diseinatu, planifikatu eta eraikitzea.

Prozesu teknologikoaren etapak. Irizpideak problema bat ebazteko eginkizuna duten edo horretarako baldintzak betetzen dituzten egitura soilak eraikitzeko, pieza modulatueta eta/edo eragile mekanikoetan oinarrituta (ardatza, gurpila, polea, plano inklinatua, engranajea eta balazta, esaterako).

LH 5 NATURAREN ZIENTZIAK

Etapako helburuak eta arloa ebaluatzeko irizpideak garatzeko funtsezko jarduerak

IKERKETA DOKUMENTALA

- **Jarduera / Ataza:** Ikerketa txikia egingo dute ikasleek. Prozesua:
  - 1-Galdera edo ikerketaren gaia erabaki eta aurrezagutzak adierazi;
  - 2-Iturri fidagarriak eta euskarriak (antolatzaile grafikoak, gidoiak eta txantiloak) erabaki;
  - 3-Ikerketa egin (informazioa hautatu, sailkatu eta antolatu)
  - 4-Sintesia, azalpena eta ondorioak atera
  - 5-komunikazioa (analogikoa eta digitala: poster, txostena...) Adibidea: [Zergatik egiten dute distira ipurtargiek?](#) (“izaki bizidun argidunak” atala)
- **Prozesuzko jarduerak eta produktuak:** Kontzeptuzko mapa, digestio aparatuen maketa, grafikoak, elikate baten eskemak, osasun ohituren dekalgoa, ikerketaren txostena, ekosistemetan desorekaren ondorioei buruzko debateak, mineralen bilduma, ikasitakoaren aurkezpen digitala, [habitat baten diorama](#), [izaki bizidunen habitaten bideoa egin](#),...
- **Gaien adibideak:** Izaki bizidunen elikateak, gizakiaren bizi funtzioak, aparatuek eta sistemak, energia-iturri berriztagarriak, izaki bizidunen egitura: zelulak, ehunak, organoak, ...

IKERKETA ESPERIMENTALA

- **Jarduera / Ataza:** Ikerketa esperimental txikia egingo dute ikasleek. Prozesua:
  - 1-Galdera edo ikerketaren gaia erabaki eta aurrezagutzak adierazi.
  - 2-Planifikazioa: hipotesiak egin eta esperimentuaren [aldagaiak](#), urratsak eta datuak erregistratzeko moduak erabaki.
  - 3-Esperimentua egin eta [datuak jaso](#).
  - 4-Analisia egin eta emaitzak aztertu.
  - 5-Hipotesia egiaztatu, [konklusioak atera](#) eta [komunikatu](#) (analogikoa eta digitala: poster, txostena...). Adibidea: [Nola sortzen dira eklipseak?](#), [legamien lasterketa](#)...
- **Prozesuzko jarduerak eta produktuak:** [behaketa gidatua](#)ren kontrol orria, ondorioen azalpena egiteko [poster zientifikoa](#), esperimentazio-prozesuaren panela, [datuen grafikoak eta taulak](#), [esperimentuen dossierra](#), prozesuaren bideo grabaketa...
- **Gaien adibideak:** landareen edo animalien hazkundera, materialen ezaugarriak eta argiaren, soinuaren, beroaren, hezetasunaren eta elektrizitatearen aurrean duten portaera, gorputzen masa eta bolumena, landareen zelulak eta ehunen osagaiak, [3,2,1,... nire bihotza!](#) ...

PROZESU TEKNOLOGIKOA

- **Jarduera / Ataza:** objektu teknologikoa/makina/zirkuituak egingo dituzte ikasleek. Prozesua:
  - 1-Egoera-arazoa edo erronka erabaki eta aurrezagutzak adierazi.
  - 2-Eraikitze prozesua jarraituz objektua/makina/zirkuitua egin ([dossierra](#)).
  - 3-Komunikazioa (analogikoa eta digitala: poster, txostena...) Adibidea: [¡Todo se mueve!](#)
- **Prozesuzko jarduerak eta produktuak:** diseinuaren zirriborroa, planoak, prozesuaren dossierra, maketa, makina, zirkuitoaren eskema, ...
- **Gaien adibideak:** zirkuitu elektrikoak, errobotikako elementuekin sortutako egitura soilak,...